

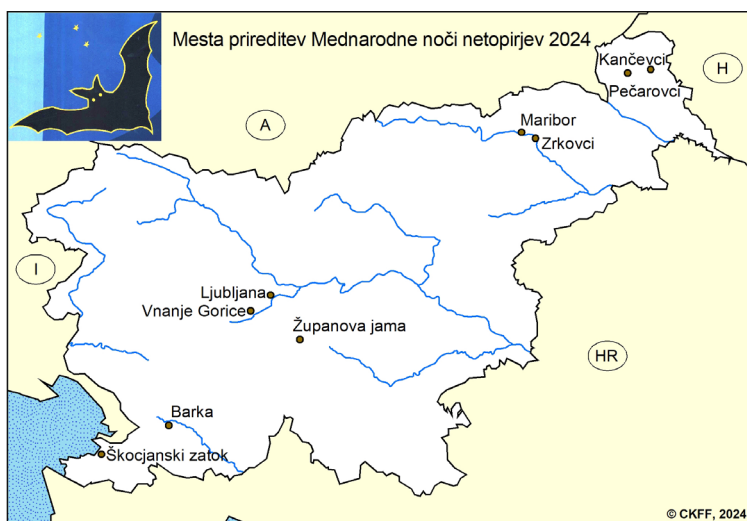
Mednarodna noč netopirjev 2024

Liza Trebše

Mednarodna noč netopirjev je dogodek, ki združuje več kot 30 držav po celem svetu in poteka pod okriljem organizacije Eurobats že od leta 1997. V Sloveniji dogodke v okviru Mednarodne noči netopirjev organiziramo že več kot četrto stoletje, letošnja koordinacija in promocija dogodkov pa je zopet prevzelo Slovensko društvo za proučevanje in varstvo netopirjev. Člani društva in ostali ljubitelji netopirjev smo tako v poznem poletnem/zgodnjem jesenskem času izvedli več raznolikih dogodkov po vsej Sloveniji, vse z namenom približanja netopirjev širši javnosti.

V sklopu letošnje MNN smo v različnih krajih po Sloveniji izvedli 11 različnih netopirskih dogodkov s poudarkom na njihovem varovanju in ohranjanju. Udeleženci posameznih dogodkov so se lahko izobraževali na predavanjih in fotografskih razstavah, poleg tega so lahko praktično sodelovali pri javnih lovih v mreže, pregledih netopirnic in sprehodih z detektorji, najmlajši pa so se lahko udeležili tudi zabavnih delavnic za otroke.

Najlepše se zahvaljujemo naslednjim organizacijam za iniciativo in pomoč pri izvedbi dogodkov: Center za kartografijo favne in flore, Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije, Iniciativa mestni zbor, JZ Krajinski park Goričko, Knjižnica Šiška, KS Barka, Livia liberte kulturno in umetniško društvo, Mestna občina Ljubljana, Mestna občina Maribor, Naravni rezervat Škocjanski zatok, Občinsko društvo podeželske

SLIKA 30. Mesta prireditelj Mednarodne noči netopirjev v letu 2024 (pripravil: Primož Presetnik, CKFF).

mladine in družin Brezovica, Odbor za varstvo narave Biosfernega območja Kras in porečje Reke, Organizacija za participatorno družbo, Park Škocjanske jame Slovenija, Zavod republike Slovenije za varstvo narave, Županova jama – turistično in okoljsko društvo Grosuplje.

Poleg naštetih smo pri načrtovanju in izvedbi dogodkov sodelovali tudi člani društva, in sicer: Dobovišek Mitja, Gojznikar Jan, Golob Pia, Grgurevič Samo, Kotnik Jasmina, Podgorelec Monika, Požrl Annasibila, Presetnik Primož, Vovk Lorena, Zidar Simon, Žos Klara in moja malenkost! Vsem najlepša hvala za sodelovanje!

Netopirji na Barki

Sitka Tepeh, predsednica OVN BO Škocjanske jame

Mednarodna noč netopirjev 2024 nas je letos popeljala na Barko, v majhno gručasto vasico v Brkinih, od koder pogled seže na severnem robu do znamenitih Škocjanskih jam. Pred dvajsetimi leti se je regijski park Škocjanske jame z ustanovitvijo biosfernega območja znotraj Unescovega programa Človek in biosfera (MAB – Man and the Biosphere Programme) priključil danes že 759 biosfernim območjem v 136 državah, kjer se z upravljanjem usklajuje ohranjanje ekosistemov in biotske raznovrstnosti s trajnostno rabo naravnih virov.

Ljubitelji netopirjev in tisti, ki bi to radi postali, smo se 13. septembra, v izredno hladnem večeru, temperatura zraka se je namreč spustila na 10 stopinj, zbrali v stari osnovni šoli na začetku vasi in prisluhnili predavanju Primoža Presetnika s Centra za kartografijo favne in flore ter člana Slovenskega društva za proučevanje in varstvo netopirjev.

V izjemno izčrpnem predavanju o netopirjih na Barki in biosfernem območju smo najprej spoznali simboliko netopirjev, ki se odraža na cerkvenih freskah o stvarjenju sveta v Hrastovljah, ko še niso imeli zloveščega prizvoka, do dožemanja netopirjev v času polihistorja J. V. Valvasorja, ko so že pridobili podobo "krvoseša". Skozi spoznavanje netopirjev smo počasi razblinili vse predsodke, ki so še danes prisotni. Zelo podrobno smo pregledali značilnosti netopirjev, lahko rečemo od glave do pete: spadajo med sesalce, potomce letečih dinosavrov, ki so letalne sposobnosti ohranili do danes in jih razvili do popolnosti s pomočjo eholokacije, posebnega načina oddajanja in sprejemanja lastnih zvokov, kar jim omogoča letanje v temi. Izvedeli smo tudi, da so tihi edino takrat, ko imajo polna usta.

Netopirji so socialna bitja in med seboj se sporazumevajo s tako imenovanimi "socialnimi klici", ko odganjajo drug drugega s prehranjevalnih lokacij, samci pa uporabljajo tudi svatbene napeve, ko privabljajo samice v svoj kvartir.

Predavatelj je namenil posebno pozornost koristnosti netopirjev, od pomlajevanja tropskega gozda, oprasčevanja cvetov, prehranjevanja z žuželkami, ohranjanja ekosistemskega ravnotežja, do pognojevanja gredic z iztrebki. Zato je še toliko bolj pomembno, da ohranjamo njihova prehranjevališča, zatočišča, kotišča in prezimovališča v naravi, pa tudi v naseljih.

Seznani smo se tudi z raziskovanji dolgokrilega netopirja (*Miniopterus schreibersii*) v Škocjanskih jamah in okolici, sledilo se mu je vse do akumulacijskih jezer Klivnik in Mola pri Ilirski Bistrici. Ugotovljeno je bilo, da je v resnici biosferno območje Škocjanskih jam (od lani obsega celotno območje občine Divača, Hrpelje-Kozina, Ilirska Bistrica in Pivka) še malo premajhno za njegov prehranjevalni okoliš, zato je bilo poudarjeno, da je treba varovati zmeraj širše območje.

Vaščane je zanimalo, kako ravnati, če prileti netopir v sobo ali če najdemo ranjenega na tleh in kako jih ubraniti pred mačkami. Najbolj pozorna poslušalka si je ob nagradnem vprašanju prislužila knjigo Netopirji v parku Škocjanske jame, ostalim pa bo del hiše krasil velik plakat z ilustracijami netopirjev v tem biosfernem območju.

Po predavanju smo se podali na raziskovanje netopirjev po vasi, z detektorji smo poskušali ujeti njihovo oglašanje. Kljub slabemu vremenu smo ujeli klice dveh različnih netopirjev, ki se nista ustrašila mraza.

Odbor za varstvo narave BO Škocjanske jame se zahvaljuje Parku Škocjanske jame za nagrade, pomoč pri organizaciji in pogostitev, predavatelju Primožu Presetniku, da raziskovalno delo predaja naprej, vsem slušateljem za udeležbo in izredno zanimanje, krajevni skupnosti za možnost uporabe prostora ter Slovenskemu društvu za proučevanje in varstvo netopirjev za povabilo k sodelovanju pri Mednarodni noči netopirjev.

SLIKA 31. a) Predavanje strokovnjaka za netopirje Primoža Presetnika, b) poslušanje netopirjev z ultrazvočnimi detektorji (foto: Sitka Tepeh).